

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

Cirkulärnr: 24:15
Diariernr: SKR2024/00345
Handläggare: Patrik Jonasson
Ämnesord: Ekonomi
Avdelning: Ekonomi och styrning
Sektion/Enhet: Ekonomisk analys
Extern medverkan: Extern medverkan
Datum: 2024-02-26
Mottagare: Mottagare
Rubrik: MakroNytt 1/2024
Ersätter: Ers. nummer
Bilagor: Bilagor

Sammanfattning

I cirkulär 24:15, MakroNytt 1 2024, presenterar vi vår senaste bedömning av den makroekonomiska utvecklingen. Bedömningen används som underlag för uppdaterad prognos för åren 2024–2027.

SLUT UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

MakroNytt 1/2024

Avdelningen för ekonomi och styrning
Patrik Jonasson

Regioner
Kommuner
Ekonomidirektörer
Budgetchefer
Finanschefer
Ekonomer

Sammanfattning av prognosen

- Inflation och räntor sjunker i år – både i Sverige och globalt
- Svag global tillväxt i år, och ännu lägre svensk BNP-tillväxt
- Fortsatt nedgång för antalet sysselsatta i Sverige 2024
- Mycket svag skatteunderlagsökning i år följs av återhämtning 2025

Perioden av rekordhöga prisökningar ligger bakom oss och en fortsatt nedåtgående trend förutses för inflationen globalt. Centralbankerna kommer av detta skäl att kunna sänka styrräntorna i år. Det tar dock tid för ränteförändringar att få full effekt i ekonomin. Trots att Riksbanken sänker styrräntan innan sommaren och att inflationen i Sverige under det andra halvåret i år skjuter under inflationsmålet på 2 procent bedöms det dröja tills 2025 innan svensk BNP-tillväxt tar ordentlig fart.

” *Global och svensk tillväxt blir svag i år, men konjunktturnedgången bottenar i år* ”

Både global och svensk tillväxt blir svag i år, men konjunktturnedgången bottenar i år. Det ger avtryck i arbetsmarknaden med en fortsatt dämpning av sysselsättningsgraden. Andelen arbetslösa ökar till 8,7 procent i år, en ökning om cirka en procentenhet från 2023. Den svaga sysselsättningen i år medför en ovanligt liten uppgång av lönesumman. Ökningen av skatteunderlaget blir 2024 därför det lägsta sedan 2010 (undantaget pandemiåret 2020). En återhämtning för andelen sysselsatta beräknas ske 2025, i kölvattnet av stigande BNP-tillväxt. Stigande sysselsättning ger då en långt snabbare ökning av skatteunderlaget än i år. Beaktas även prisutvecklingen för kommuner och regioner är skillnaden mellan 2024 och 2025 ännu större: från en betydande nedgång i reala termer i år förutses en betydande real förstärkning av skatteunderlaget 2025.

Denna prognos liknar i hög grad den föregående. Revideringar redovisas nedan, se tabell 4.

Innehåll

Sammanfattning av prognosen.....	1
Svag global tillväxt i år trots lägre räntor och inflation.....	3
Ny information sedan föregående prognos.....	4
Svensk inflation fortsätter att falla i år.....	4
Svag svensk tillväxt i år men återhämtning därefter.....	5
Konjunkturrell nedgång för sysselsättningen.....	8
Vad driver ökningen i den kommunala skattebasen?	8
Stigande reallöner ges av ökad arbetsproduktivitet	9
Svag ökning av det kommunala skatteunderlaget 2024.....	9
Analys av underliggande och real utveckling av det kommunala skatteunderlaget (tabell 3).....	11

Svag global tillväxt i år trots lägre räntor och inflation

Den avkylning som med fördröjning följer av föregående års ränte- och prisuppgångar ser vi som den kortsiktigt dominerande kraften för världsekonomin, framförallt i OECD-länderna. Visserligen gynnas den ekonomiska tillväxten på båda sidor av Atlanten av betydande satsningar på omställning för delar av industrin samt energisektorn, liksom av det uppsving som skett för försvarsindustrin. Men fjolårets räntehöjningar har alltså en åtstramande effekt fortfarande. BNP-tillväxten i många länder antas därför bli låg eller måttlig i år. Samtidigt väntas fjolårets trend av fallande global inflation fortsätta. Detta antas också möjliggöra en omvägning av penningpolitiken, där bland andra Federal Reserve, ECB och Riksbanken i år sänker sina styrräntor. Tids nog kommer sjunkande räntor och inflation att bädda för en global återhämtning. Men den nedgång för marknadsräntorna som vi förväntar i år är betydligt mindre än uppgången 2022 – 2023. Den lägre inflationstakten innebär inte något återställande av den köpkraft som gått förlorad utan möjliggör endast att en utdragen återhämtning för hushållens realinkomster kan inledas. Något markant lyft för global BNP-tillväxt väntas därför inte i år, trots sjunkande räntor och inflation.

” *Den lägre inflationstakten betyder inte att den köpkraft som gått förlorad återställs.* ”

Något slut på de senaste två årens nedåtgående trend för global varuhandel syns dessvärre inte ännu. Vi antar att det globala handelsflödet vänder upp igen i år, men att det dröjer innan någon stark trend infinner sig. När vändpunkten nås kommer handelsinriktade ekonomier i Europa, såsom Tyskland och Sverige, att gynnas. Någon stor draghjälp från exportmarknaden räknar vi därför inte med för eurozonen i år. BNP-tillväxten, som var dämpad 2023, beräknas bli ytterst svag i eurozonen i år. Också i USA väntas BNP-tillväxten mattas av 2024. Föregående år var USA ett undantag i den allmänna bilden av svag global tillväxt; då var BNP-tillväxten relativt stark och förstärktes, anmärkningsvärt nog, dessutom under året. Tidigare års stora finanspolitiska stimulanser till både hushåll och näringsliv, har lyft efterfrågan i USA men troligt är att vi nu sett merparten av stimulansernas direkta effekter. Trots den relativt starka BNP-tillväxten dämpades den amerikanska arbetsmarknaden 2023. Givet en avtagande risk för alltför hög inflation, samt en gradvis svagare arbetsmarknad, räknar vi med att Federal Reserve i år, med start före sommaren, sänker styrräntan med flera procentenheter. Till viss del har denna stimulans redan diskonterats av finansmarknaden, vilket i slutet av förra året syntes i sjunkande långräntor. Den stora positiva effekten på USA-konjunkturen av lättare penningpolitik dröjer dock till 2025.

Fjolårets falnande globala tillväxt beräknas i år sätta allt tydligare avtryck på arbetsmarknaderna i flera länder. Troligen kan den dämpning av sysselsättningstillväxten som syntes i flera länder 2023 övergå i sjunkande sysselsättningsnivå i år – så som redan har skett i Sverige. Att konjunkturunedgången mer tydligt inbegriper arbetsmarknaden sänker chanserna för en tidig konjunkturuppgång. Med tiden förutsätts därför behovet av att stötta konjunkturen bli ett allt tydligare motiv för en lättare penningpolitik. Utan denna lättnad hotar troligen en recession i USA. Otillräckliga räntesänkningar skulle kunna innebära en för stor åtstramning om realräntorna blir för höga efter den stora nedväxlingen av inflationen som skett. En annan faktor som också talar för behovet av lägre styrräntor globalt är den parallella åtstramning som följer av att flera centralbanker, inte minst Federal Reserve, är i färd med att avveckla sina obligations innehav. Detta höjer marknadsräntor (allt annat lika) och begränsar den räntenedgång för långa räntor som centralbankerna vill åstadkomma.

Ny information sedan föregående prognos

Långa obligationsräntor fortsatte att sjunka snabbt i december. Trots en uppgång i början av innevarande år har dessa räntor sammantaget legat under föregående prognos. Övrigt tidigt började även svenska bolåneräntor med längre bindning att sjunka (i slutet av förra året). Såväl långa marknadsräntor som bolåneräntor har därför justerats ned i denna prognos, speciellt för inledningen av året.

Tillkommande inflationsutfall (för månaderna november, december och januari i år) har visat konsumentpriser något under föregående prognos, speciellt för avslutningen av 2023. I stort sett låg dock KPI- och KPIF-inflationen i föregående prognos i linje med det nyliga utfallet för januari, som alltid är extra vanskligt givet att nya vikter för KPI-korgen då införs. Avvikelserna har ej föranlett betydande revideringar av SKR:s inflationsprognos.

När det gäller ledande indikatorer märks en stor förbättring i KI-barometern för januari. Inte minst sticker hushållens konfidensindikator ut med en stor förbättring mellan december och januari. Givet att efterföljande månader bekräftar denna ljusning indikeras att hushållens konsumtionsvolym kan gå från minskning till ökning under början av 2024. SKR:s prognos för hushållens konsumtionsvolym har därför reviderats upp något för kvartal ett. Överlag har flertalet viktiga månadsutfall i makrostatistiken annars legat i linje med SKR:s föregående bedömningar, exempelvis konsumtionsindikatorn för hushåll, BNP-indikatorn samt AKU-statistiken. Ny information har därmed inte inneburit några stora revideringar av prognosen.

Svensk inflation fortsätter att falla i år

Likt de flesta bedömare räknar SKR med en fortsatt nedgång för inflationen i Sverige. Prognosen för helåret 2024 hamnar långt under de exceptionellt

höga inflationstalen från föregående år, mätt utifrån både KPIF och KPI. Vi närmar oss nu återigen en KPIF-inflation på 2 procent. Detta faktum, samt en liknande utveckling i vår omvärld, möjliggör för Riksbanken att börja sänka styrräntan. Vi räknar med en första sänkning i maj.

Mycket tyder på att inflationen fortsätter att sjunka i år, inte bara i Sverige. Trots månatlig volatilitet, där några utfall visat oväntat höga priser, räknar vi i år med en fortsatt trend nedåt för global inflation i såväl producent- som konsumentled. I vår prognos beräknas den svenska valutan i år ta igen ungefär den försvagning som skedde 2023 (handelsviktat). Denna förstärkning av kronan 2024 antas följa, dels stigande generell riskaptit, dels att negativa scenarier för svensk fastighetsmarknad gradvis prisas ned. Kronförstärkningen bidrar till en ytterligare dämpning av priserna på importerade varor och tjänster.

Den underliggande inflationen enligt indexet *KPIF exklusive energi* fortsätter nedåt under 2024, speciellt under det första halvåret i år. Nedgången är bred, bland annat från långsammare prisökningar på livsmedelspriserna. Genomsnittligt lägre el- som drivmedelspriser än 2023 beräknas därtill bidra till nedgången för KPIF-inflationen.

Vi bedömer att toppen för centralbankernas styrräntor har passerats, liksom för långa marknadsräntor. Svenska bolåneräntor med längre bindningstider började vika nedåt redan i slutet av förra året. Medan denna trend antas fortsätta räknar vi med att räntorna för 3-månaders bindning sjunker först när Riksbankens första räntesänkning är ett faktum. Men även efter att bolåneräntor med de kortaste bindningstiderna har börjat att sjunka kommer det att dröja innan hushållens genomsnittliga bolåneränta understiger den som gällde 12 månader tidigare. På helårsbasis beräknas genomsnittsräntan för hushållens bolån i år hamna över 2023 års genomsnitt. Tidpunkten då räntekomponenten börjar bidra negativt till KPI beräknas nås först 2025. KPI-inflationen för helåret 2024 överstiger därför inflationen enligt KPIF, i likhet med 2022 och 2023.

” *Toppen för centralbankernas styrräntor har passerats.* ”

Svag svensk tillväxt i år men återhämtning därefter

Svensk BNP gick sidledes under 2023 och totalt ser helåret ut att resultera i en liten nedgång. Tuffa tider för räntekänsliga hushåll och byggföretag i Sverige har inneburit att konsumtion och bostadsinvesteringar har minskat på ett sätt som vi inte har sett sedan 90-talet. Hög inflation och snabbt stigande räntor är den stora boven i dramat och fortsätter att vara så även 2024. Det tar tid för penningpolitiken att slå igenom och därför väntas den

lägre inflationen och det förväntade lägre ränteläget att ge avtryck på den inhemska efterfrågan först under 2025. Vi förväntar oss en gradvis allt starkare återhämtning under senare delen av 2024.

Inflations- och räntepuckeln har hittills inneburit en större avmattning i Sverige än i flera andra länder, med anledning av en relativt högre räntekänslighet. Sverige tycks därmed ligga före flera andra länder i konjunkturförloppet, när det i hög grad styrs stora slag i penningpolitiken. Och precis som i konjunkturedgången/fasen av stigande räntor väntar vi oss att Sverige kommer ligga före flera andra länder i konjunkturuppgången/fasen av sjunkande räntor. När den inhemska återhämtningen inleds i Sverige 2025 väntas således endast svag draghjälp från exporten.

Men en tudelning syns i den svenska ekonomin. Förra året föll bostadsbyggandet kraftigt samtidigt som övriga investeringar, både offentliga och privata, steg oväntat mycket. Stora investeringar, inte minst inom ramen för grön omställning, upprustning av försvaret och demografiska behov är viktiga förklaringar till detta. Dessa drivkrafter kvarstår i år, bostadsinvesteringarna fortsätter att falla ytterligare något i år innan det vänder till nästa år medan övriga investeringar fortsätter att öka i måttlig takt både i år och nästa, vilket sammantaget håller upp investeringarna under lågkonjunkturen. Mycket svag inhemsk efterfrågan ihop med en svag växelkurs innebar dessutom att importen till Sverige minskade markant 2023. Detta reverseras framöver, i takt med starkare hushållskonsumtion samt att kronan stärks. Samtidigt är exporten dämpad givet en fortsatt svag omvärldskonjunktur. Detta blir andra sidan av myntet när kronan stärks. Det ovanligt positiva bidraget från nettoexporten 2023 går därmed förlorat i år.

” *Trots att lågkonjunkturen bedöms bottna i år räknar vi inte med någon snabb vändning.* ”

Tabell 1. Nyckeltal för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

Nyckeltal	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP	2,9	-0,2	0,6	2,8	2,5	1,8
Arbetade timmar	2,3	1,4	0,0	1,8	1,6	0,9
Arbetslöshet, andel av arbetskraften	7,5	7,6	8,7	8,8	8,1	7,8
Befolkning, 15–74 år	0,5	0,6	0,5	0,6	0,5	0,4
Lönesumma, Nationalräkenskaperna	6,4	5,3	3,2	5,0	5,1	4,3
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,9	3,6	3,3	3,1	3,3	3,3
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,7	3,8	3,8	3,5	3,3	3,3
Inflation, KPIF	7,7	6,0	2,3	1,8	1,9	2,0
Inflation, KPI	8,4	8,5	3,4	1,2	1,7	2,0
Styrränta, värde vid årets slut, procent	2,5	4,0	3,0	2,0	2,0	2,2

Källor: Macrobond, Medlingsinstitutet, Riksbanken, Skatteverket, SCB och SKR.

BNP och arbetade timmar avser kalenderkorrigerade värden i volym. Arbetslöshet och befolkning avser 15–74 år enligt Arbetskraftsundersökningarna. Timlön enligt Nationalräkenskaperna avser anställdas timmar.

Trots detta gör vi bedömningen att lågkonjunkturen varken blir djup eller långvarig. SKR:s prognos är att BNP vänder upp i år, även om ökningen under året blir tämligen blygsam. Det rör sig alltså inte om någon snabb vändning. Flertalet viktiga indikatorer tyder nu på att nedgången är bruten. Framförallt tycks hushållen se ljusare på framtiden. Detta, tillsammans med det faktum att deras reala disponibla inkomst återigen beräknas öka i år är grunden för SKR:s prognos om stigande konsumtionsvolym 2024.

Vi ser nu en trendmässig försvagning av den svenska arbetsmarknaden, vilket också talar för att en återhämtning för BNP dröjer. SKR beräknar hög BNP-tillväxt först 2025. Då bedöms de positiva effekterna av lägre inflation och ett lägre ränteläge ge tydlig skjuts för den inhemska efterfrågan. Även om ränteförändringar slår igenom relativt snabbt i Sverige finns det fortfarande en trögrörlighet från det att Riksbanken sänker räntan till genomslag för hushållens ränteutgifter och för mer expansiv kreditgivning till företagen.

Bostadsinvesteringarna störtade förra året och även 2024 räknar vi med fortsatt nedgång. Bedömningen grundar sig i de långa ledtider som finns mellan planer och färdigställande. Från det att hushållens efterfrågan på bostäder stiger dröjer det till att investeringarna verkligen realiseras. Kortsiktigt tycks nu produktionskapaciteten minska inom byggbranschen. Därtill är både realräntan och byggkostnaderna klart högre än tidigare. Möjligen finns en uppåtrisk i prognosen, att byggandet kan komma att ta fart snabbare än vad vi förutser. Byggföretagen har under nuvarande svacka trots allt haft möjligheter att förbereda sig för nästa expansionsfas.

Efter det tuffa fjolåret för kommunsektorn kan ytterligare ett år med utmanande budgetförutsättningar adderas. Gemensamt för 2023 och 2024 är

de snabbt stigande utgifter som följer av inflations- och ränteuppgången 2022 – 2023. I år kommer skatteinkomsterna därtill att öka synnerligen svagt, när sysselsättningen nu viker. Prognosen antar svaga ökningar för konsumtion och investeringar i kommunsektorn både i år och nästa år.

Konjunkturell nedgång för sysselsättningen

Givet att svensk BNP i princip legat stilla de senaste åtta kvartalen har sysselsättningen varit oväntat hög. Till stor del har alltså den svaga trend som präglat svensk efterfrågan 2022 – 2023 manifesterats i svag arbetsproduktivitet. Således har sysselsättningsutvecklingen i Sverige gynnats, när produktiviteten tagit en stor smäll i konjunkturedgången. Denna svaga produktivitetstrend, som är cykliskt driven, antas fortgå också 2024. Produktiviteten 2023 tyngdes dessutom av sammansättningseffekter, när en slags normalisering mellan varu- och tjänsteproduktion ännu fortgick efter pandemin (som gav stora skiften mellan varu- och tjänsteproduktion). Detta är ett annat skäl till att svag produktion hittills i så liten grad har dämpat sysselsättningen. Men framöver räknar vi med en sådan utveckling; den totala sysselsättningen faller 2024.

Svensk arbetsmarknad har alltså stått sig relativt väl i svag konjunktur både 2022 och 2023. Sedan juli 2023 syns dock en nedgång för sysselsättningsgraden. Rekryteringsläget är dock ännu stramt och både företag och offentliga myndigheter har det senaste året behållit sina anställda i hög utsträckning, trots vikande produktion eller åtstramade budgetar. Ett skäl till detta är betydande kostnader förknippade med att rekrytera och lära upp ny personal. Men trenden av vikande sysselsättning fortsätter i år. Sysselsättningen sjunker 2024, för att åter öka 2025. Andelen arbetslösa beräknas alltså fortsätta stiga i år. Först 2026 antas arbetslösheten vända ner.

Vad driver ökningen i den kommunala skattebasen?

Lönesumman är den viktigaste delen i underlaget för den kommunala inkomstbeskattningen. Den står för mer än 80 procent av skatteunderlaget, som består av beskattningsbara inkomster efter avdrag som reducerar skattepliktiga inkomster, exempelvis grundavdragen. Som andel av den beskattningsbara inkomsten (före avdragen) är lönesumman 70 procent. I tabellen nedan visas en dekomponering av olika faktorer som förklarar den långsiktiga ökningen av lönesumman per capita. Allra viktigast är timlönens utveckling.

Tabell 2. Lönesumma per capita 1993 – 2022

Förklaringsfaktorer	Förändring	Genomsnittlig årlig ökningstakt, procent
Timlön	2,75	3,6
Medelarbetstid	0,99	-0,05
Sysselsättningsandel 15-74 år	1,03	0,1
Arbetskraftsdeltagande 15-74 år	1,05	0,2
Andel av befolkning i ålder 15-74	0,99	-0,04
Summa (lönesumma per capita)	2,91	3,8

Källor: SCB och SKR.

Tabellen visar hur lönesumman per capita kan delas upp i fem olika förklaringsfaktorer. Den viktigaste de senaste 30 åren är timlönen, som ökat med i genomsnitt 3,6 procent per år. Både medelarbetstiden och befolkningssammansättningen har bidragit negativt till ökningen av lönesumman per capita.

Stigande reallöner ges av ökad arbetsproduktivitet

Timlönen bestäms på lång sikt av pris- och produktivitsutvecklingen. Om timlöner, produktivitet och priser stiger ”balanserat”, så att vinstandelen (liksom löneandelen) i samhällsekonomin hålls konstant, växer reallönerna i takt med produktiviteten. Produktiviteten är den viktigaste förklaringen till vår ekonomiska tillväxt samt det välstånd den ger.

På kort sikt påverkas löneandelen i ekonomin av konjunkturella variationer i arbetsproduktiviteten och lönebildningen (vilken påverkas av stramheten på arbetsmarknaden). Dessa påverkar i sin tur variationen i inflationstakten. Därtill får priser på världsmarknaden och växelkursen också genomslag på inflationen i Sverige. Men den cykliska variationen i dessa variabler kretsar kring trender som är helt avgörande för den långsiktiga utvecklingen.

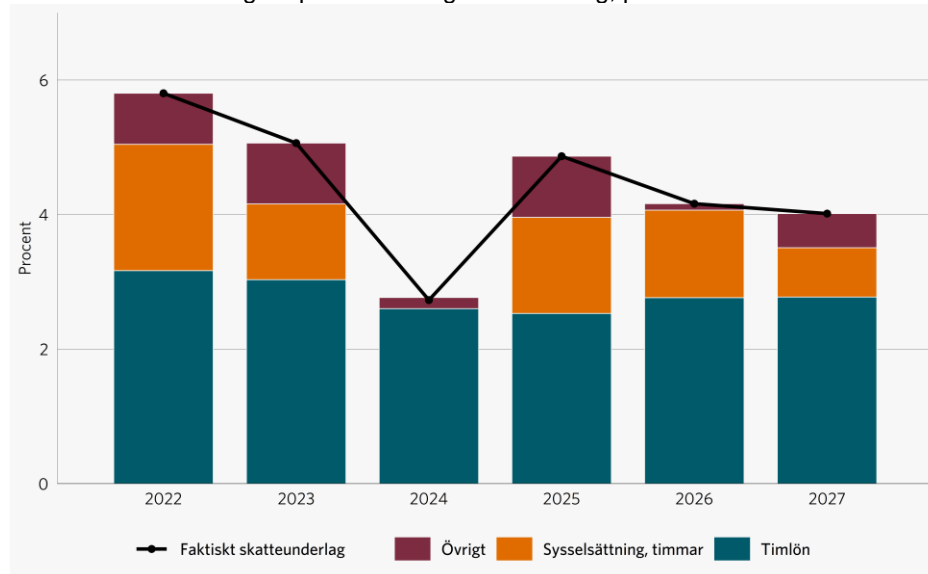
Svag ökning av det kommunala skatteunderlaget 2024

När det gäller fjolåret pekar nu tillgängliga uppgifter från Skatteverket (arbetsgivardeklarationer) på en ökning av lönesumman om 5,2 procent för helåret. År 2023 avslutades dock med oväntat svagt. Månatliga lönesummor enligt uppgifterna från Skatteverket (speciellt vid analys av denna data i säsongrensade termer) i november och december framstår som svaga också när inbromsningen på arbetsmarknaden i slutet av 2023 beaktas. Kanske är det en försmak av 2024, som beräknas ge en klart svagare tillväxt för lönesumman och skatteunderlaget.

Ökningen av lönesumman helåret 2023 är dock historiskt stark, detsamma gäller skatteunderlaget. Tillväxten av lönesumman 2023 kan därmed adderas till åren 2021 – 2022, då ökningen sammantaget varit högre än en genomsnittlig historisk ökning (trots pandemin). En faktor som ytterligare lyfte skatteunderlaget 2023 var den fulla årseffekten av höjda garanti-pensioner 2022 samt en stor höjning av pensionerna, som följde på en ovanligt stor ökning av prisbasbeloppet 2023.

Diagram 1. Skatteunderlagets ökning 2022–2027

Procentuell förändring respektive bidrag till förändring, procentenheter

Källor: Skatteverket och SKR.

Lönesumman ökade under 2021–2023 mer än det historiska genomsnittet. Ökningen i lönesumman dämpas 2024, då arbetade timmar stagnerar. Från 2025 sker en återhämtning i konjunktoren och antalet arbetade timmar ökar igen.

I år minskar tillväxten av skatteunderlaget markant och ökar endast med 2,7 procent. Det beror i huvudsak på en tydlig inbromsning av lönesumman. Medan lönerna i år beräknas stiga ungefär i samma takt som förra året väntas antalet arbetade timmar stagnera.

Timlönerna enligt Konjunkturlönestatistiken (KL) väntas i år stiga i samma takt som 2023, med 3,8 procent. Ökningen av NR-timlönen, som styr beräkningen av lönesumman, antas dock bli lägre. Det är i hög grad kopplat till en stor uppgång för medelarbetstiden, det vill säga kvoten mellan antalet arbetade timmar och antalet sysselsatta på makronivå. En relativt stark ökning av pensionerna 2024 gynnar dock skatteunderlaget. Detta motverkar nedväxlingen av tillväxten för lönesumman.

Nästa år antas skatteunderlagets utveckling tydligt präglas av konjunkturuppgången i ekonomin. Gradvis stigande efterfrågan på arbetskraft leder först till ett högre nyttjande av befintlig arbetskraft (genom högre medelarbetstid) men gradvis kommer även antalet sysselsatta att öka. En viss nedväxling av löneökningarna förutses 2025, efter de högsta löneökningarna på länge 2023 och 2024, men denna negativa faktor väntas med råge övertrumpas av stigande sysselsättning.

” Skatteunderlaget har inte fallit i reala termer sedan 2003. Nivåtappet är därför närmast unikt. ”

Sett till hela beräkningsperioden ökar skatteunderlaget ungefär i linje med en historisk trend. Men nedväxlingen 2024 sticker ut, liksom återhämtning därefter.

Tabell 3. Skatteunderlag samt beräknad real utveckling

Procentuell förändring

Nyckeltal	2023	2024	2025	2026	2027
Faktiskt skatteunderlag	5,1	2,7	4,9	4,2	4,0
Regelförändringar*	0,2	-0,2	0,0	-0,3	0,0
Underliggande	4,9	3,0	4,9	4,5	4,0
Prisutveckling	6,5	4,4	0,2	1,9	3,2
Realt skatteunderlag	-1,5	-1,4	4,6	2,6	0,8

*Bidrag till förändring av faktiskt skatteunderlag, procentenheter.

Källor: Skatteverket och SKR.

Det reala skatteunderlaget är negativt 2023 och 2024, för att sedan vända uppåt igen.

Den köpkraft som skatteunderlaget ger för kommuner och regioner dämpas genom stora prisuppgångar (priser och löner samt pensionskostnader i kommunsektorn). På sektornivå beräknas skatteunderlaget i reala termer urholkas kraftigt 2023 och 2024. Skatteunderlaget har inte fallit i reala termer sedan 2003. Nivåtappet är därför närmast unikt. Köpkraften kommer att vara varaktigt dämpad under hela prognosperioden, trots en beräknat snabb återhämtning 2025 och 2026.

Analys av underliggande och real utveckling av det kommunala skatteunderlaget (tabell 3)

Regelförändringar sammanfattar beräknade effekter av förändringar i skattelagstiftningen vilka påverkar det kommunala skatteunderlaget och som neutraliseras genom höjningar/sänkningar av det generella statsbidraget.

Underliggande skatteunderlag beskriver det faktiska underlaget justerat för regelförändringar; ett mått som visar den underliggande utvecklingen för den kommunala skattebasen.

Prisutveckling avser här den sammanvägda prisutveckling som SKR beräknar för verksamhetskostnaderna inom kommuner och regioner på aggregerad nivå; löneökningar är den enskilt viktigaste faktorn (priset).

Realt skatteunderlag avser att beskriva utvecklingen i reala termer för det underliggande skatteunderlaget, det vill säga med hänsyn tagen till de prisförändringar som antas för kommuners och regioners kostnader kommande år.

Tabell 4. Revideringar av makroekonomiska variabler

Procentuell förändring om inget annat anges

Nyckeltal	2023	2024	2025	2026	2027
BNP	0,0	0,1	-0,4	-0,2	0,0
Arbetade timmar	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Arbetslöshet, andel av arbetskraften	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Befolkning, 15–74 år	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lönesumma, Nationalräkenskaperna	-0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
Timlön, Nationalräkenskaperna	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Inflation, KPIF	-0,2	0,0	-0,1	0,0	0,0
Inflation, KPI	-0,1	0,2	-0,1	0,0	0,3
Styrränta, värde vid årets slut, procent	0,0	-0,25	0,0	0,0	0,15

Källor: Macrobond, Medlingsinstitutet, Riksbanken, Skatteverket, SCB och SKR.

BNP och arbetade timmar avser kalenderkorrigerade värden i volym. Arbetslöshet och befolkning avser 15–74 år enligt Arbetskraftsundersökningarna. Timlön enligt Nationalräkenskaperna avser anställdas timmar.

BNP är nedreviderad 2025 och 2026. Med anledning av tillkommande utfall är lönesumman något nedreviderad 2023. Utöver dessa revideringar står sig beräkningarna från december i stora drag.

Frågor om prognoser och MakroNytt besvaras av:

Mikaela Bolin tfn 08–452 71 64, Anders Brunstedt tfn 08–452 78 19 samt

Patrik Jonasson tfn 08–452 73 62

Alla kan nås via e-post på mönstret:

fornamn.efternamn@skr.se.

Sveriges Kommuner och Regioner
Avdelningen för ekonomi och styrning

Erik Törnblom

Patrik Jonasson